

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри транспортного будівництва та управління майном,
доктора технічних наук, професора Харченко Анни Миколаївни
на дисертаційну роботу Захарової Юлії Ігорівни
на тему «Метод управління якістю вищої освіти в умовах цифрової трансформації
університетів України»,
яка представлена на здобуття наукового ступеня
доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Захарової Юлії Ігорівни є актуальною та важливою в контексті сучасних управлінських і соціально-економічних викликів, оскільки система вищої освіти України наразі функціонує в умовах стрімкої цифрової трансформації, постійного розростання конкурентного середовища на глобальному освітньому ринку, євроінтеграційних процесів, а також воєнних і післявоєнних обмежень, що зумовлює підвищені вимоги до якості освітніх послуг, прозорості управлінських рішень і стійкості закладів вищої освіти.

Високі темпи цифровізації управлінських та освітніх процесів в секторі вищої освіти актуалізують потребу у науковообґрунтованих підходах до управління якістю освіти, заснованих на кількісній оцінці рівня цифрової зрілості університетів і аналізі впливу цифрових управлінських рішень на результати освітньої діяльності. Відсутність цілісних методів управління цифровими трансформаціями у сфері вищої освіти обумовлює фрагментарність впроваджень цифрових рішень і ускладнює досягнення стратегічних цілей розвитку в цілому.

Здобувачкою чітко обґрунтовано необхідність дослідження питань управління якістю вищої освіти в умовах цифрової трансформації, що потребує інтеграції управлінських, аналітичних та якісних інструментів у єдину систему. Ключовим результатом є розробка комплексного методу управління якістю вищої освіти, що базується на оцінюванні цифрової зрілості університетів і реалізується в межах адаптованого до цифрового середовища циклу PDCA, забезпечуючи системність і відтворюваність управлінських рішень.

Виконана автором апробація результатів наукових досліджень на прикладі конкретного закладу вищої освіти підтверджує прикладну спрямованість запропонованого методу та демонструє потенціал використання розробленого підходу для підвищення якості освітніх послуг, посилення інституційної спроможності університетів і забезпечення їх сталого розвитку в умовах цифрових змін.

Дане дисертаційне дослідження було виконане в рамках тематичних планів науково-дослідних робіт кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища Національного транспортного університету за темами «Розробка та удосконалення методик, процесів та процедур розв’язання складних комплексних задач у сфері охорони довкілля та збалансованого природокористування» (номер держреєстрації РК № 0121U107570 від 25-01-2021, Етап 2, Етап 3), «Розробка методів, моделей, методик та інструментів розв’язання складних проблем та завдань у сфері захисту довкілля та збалансованого природокористування в умовах післявоєнної відбудови України», (номер держреєстрації РК № 0124U001012 від 28-01-2024, Етап 1), а також «Трансформація вищої екологічної освіти в умовах розвитку цифрового суспільства» (номер держреєстрації 0125U001436 від 03-03-2025), де були представлені результати наукового дослідження здобувача.

З огляду на викладене, слід відмітити, що тематична спрямованість роботи є вчасною та теоретично виправданою, що у сукупності з отриманими прикладними результатами забезпечує вагомий внесок у розвиток інституційної структури вищої освіти України в умовах інтенсивних цифрових трансформацій.

Наукова новизна і практичне значення отриманих результатів

Наукова новизна дисертації полягає у формуванні комплексного підходу до управління якістю вищої освіти в умовах цифрової трансформації університетів, що дозволяє ефективно інтегрувати цифрові управлінські рішення у систему забезпечення якості освіти.

У роботі вперше запропоновано метод управління якістю вищої освіти, який поєднує оцінку цифрової зрілості університетів UDMAM (University Digital Maturity Assessment Model) з кількісним аналізом впливу цифрових управлінських рішень на якість освітніх процесів QE (Quality Education). Це створює підґрунтя для науково обґрунтованого планування цифровізації та підвищення ефективності управлінських процесів у закладі вищої освіти.

Удосконалено систему управління якістю через адаптацію циклу PDCA до цифрового середовища з використанням інструментів моніторингу та аналітики, що забезпечує безперервне покращення управлінських процесів. Крім того, удосконалено класифікацію ризиків цифровізації, включивши специфічні виклики українського освітнього простору у воєнний та післявоєнний період, що сприяє створенню адаптивного портфеля цифрових проєктів.

Дістали подальшого розвитку категоріально-понятійний апарат та концепція цифрової трансформації університетів. Розширено зміст поняття «цифрова зрілість університету» як багатовимірної характеристики організаційної, технологічної, аналітичної та педагогічної готовності до цифрових

змін. Концепція цифрової трансформації уточнена як стратегічний інструмент розвитку університету, підкреслюючи, що цифровізація виступає ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку освітньої системи України.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, та достовірність отриманих в роботі результатів підтверджується:

- використанням сучасних теоретичних і методичних підходів до управління якістю освіти та цифрових трансформацій;
- проведенням експертного оцінювання і кількісного аналізу цифрової зрілості університетів (метод UDMAM) та впливу цифрових управлінських рішень на результати освітньої діяльності (QE);
- апробацією розробленого методу на прикладі конкретного закладу вищої освіти, що підтверджує його практичну ефективність.

Повнота опублікованих основних положень дисертаційної роботи

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 15 наукових праць, у тому числі 7 статей у наукових фахових виданнях України з менеджменту, 1 наукова стаття в іноземному науковому виданні, 1 навчальний посібник.

Положення дисертаційної роботи, а також її наукова новизна пройшли апробацію на 6-ти всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, за результатами участі в яких здобувачем опубліковано тези доповідей; 2 публікації представлені у матеріалах міжнародних конференцій, індексованих в Scopus.

Відсутність порушення академічної доброчесності

Дисертаційна робота Захарової Ю. І. відповідно до регламентованої процедури в Національному транспортному університеті була перевірена засобами програми StrikePlagiarism на предмет текстових запозичень. Представлені результати перевірки тексту дисертаційного дослідження свідчать про відсутність плагіату та коректність посилань у тексті на використані джерела.

Структура та зміст дисертаційного дослідження, рівень виконання поставленого наукового завдання

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів основної частини наукової роботи, висновку, списку використаних джерел та 9-ти додатків.

У вступі наведено актуальність теми та основні передумови проведення наукового дослідження. Зокрема, визначено мету, об'єкт і предмет дослідження, методи, наукову новизну та практичну значущість роботи, а також розглянуто

зв'язок дисертації з науковими програмами і планами, особистий внесок здобувача та основні публікації за темою роботи.

У першому розділі автор розглядає теоретичні та методичні засади управління якістю вищої освіти в умовах цифрової трансформації. Зокрема, проаналізовано сучасні підходи до цифровізації освітніх процесів, розглянуто міжнародний і національний контекст, визначено ключові поняття, принципи та сформовано категоріально-понятійний апарат дослідження.

У другому розділі здобувачем виконано розробку моделі оцінки цифрової зрілості університетів (UDMAM) та методики кількісної оцінки впливу цифрових управлінських рішень на якість освіти (QE). Проведено аналіз критеріїв, показників і інструментів цифрового моніторингу, а також визначено методичні підходи до формування адаптивного портфеля цифрових проєктів.

У третьому розділі представлено практичну апробацію розробленого методу на прикладі Національного транспортного університету. Описано етапи впровадження цифрових рішень, виконано оцінку їх ефективності, здійснено моніторинг показників якості освітніх послуг та сформовано рекомендації щодо управлінських рішень у контексті цифрової трансформації. Наведено приклади конкретних заходів, які забезпечують підвищення інституційної спроможності університету та адаптивність освітніх процесів.

Результати дослідження мають самостійну наукову цінність і можуть бути використані в подальшій науковій роботі та практичній діяльності закладів вищої освіти.

Оформлення дисертації відповідає чинним вимогам до кваліфікаційних робіт докторів філософії. Зміст дисертації повністю розкриває тему, відповідає меті наукового дослідження та спеціальності 073 «Менеджмент». Основні результати і загальні висновки дисертаційної роботи достатньо аргументовані, сформульовані коректно та відповідають поставленим завданням.

Зауваження та побажання до дисертаційної роботи

В цілому, дисертаційна робота Захарової Юлії Ігорівни заслуговує позитивної оцінки, проте слід зазначити деякі дискусійні моменти та зауваження:

1. У п. 2.2 розділу 2 автором не розкрито питання вибору методики UDMAM, зокрема, не наведено порівняльного аналізу цієї методики з іншими підходами оцінки цифрової зрілості (наприклад, COBIT, CMMI, Digital Maturity Models), що ускладнює обґрунтування вибору саме цієї методики.

2. У п. 3.3 розділу 3 не деталізовано, яким чином враховуються розбіжності у експертних оцінках при формуванні інтегрального показника QE; відсутні приклади обробки конфліктів оцінок та впливу на кінцевий результат.

3. У п. 3.4 розділу 3 доцільно було б представити покрокову формалізацію алгоритму застосування функції бажаності Харрінгтона. Також, з метою підвищення рівня верифікації та прикладної цінності запропонованої методики, було б бажано зазначити конкретний числовий фактаж та релевантні емпіричні дані, що сприяло б кращому розумінню механізмів імплементації розробленого інструментарію у практичну діяльність закладів вищої освіти.

4. У п. 3.5 розділу 3 було б бажано навести порівняння результатів оцінки рівнів цифрової зрілості різних факультетів та структурних підрозділів НТУ, в такому разі зміст цього підрозділу набув би більшої аналітичної глибини. Відсутність засобів графічної інтерпретації отриманих даних певною мірою обмежує можливості наочного аналізу ефективності імplementованих цифрових управлінських рішень.

5. У роботі присутні повтори формулювань у різних розділах (зокрема, наприклад, визначення цифрової зрілості та принципів PDCA).

Висловлені зауваження та побажання мають переважно дискусійний або рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку роботи й не применшують цінності, а також значущості отриманих автором наукових результатів та сформульованих висновків.

Загальні висновки

Аналізуючи представлену дисертаційну роботу, можна зробити висновок, що вона є повноцінним науковим дослідженням, виконаним на високому науковому рівні за актуальною тематикою та у відповідності до поставленого наукового завдання. Всі наукові результати, запропоновані вперше, підтверджені експериментально, що дозволяє сформулювати практичні рекомендації щодо управління цифровою трансформацією та підвищення якості освітніх послуг у закладах вищої освіти. Дисертація вирішує науково-практичне завдання щодо розробки методології управління цифровими процесами та забезпечення якості вищої освіти, що відповідає спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» і сприяє розвитку управлінських та технологічних практик у сфері вищої освіти.

Зважаючи на важливість отриманих результатів, їх наукову новизну та практичну значимість, а також на використання сучасних методів дослідження, можна стверджувати, що дисертаційна робота та опубліковані матеріали повністю відповідають вимогам п. 6–9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії».

Автор дисертації, Захарова Юлія Ігорівна, на достатньому рівні оволоділа методологією наукової діяльності і заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

професор кафедри транспортного будівництва
та управління майном

Національного транспортного університету,
доктор технічних наук, професор

Анна ХАРЧЕНКО

